GAZETA KRAKOWSKA

Nro 37

z KRAKOWA dnia 9 MAJA 1827 ROKU w NIEDZIELĘ.

— *Z Krakowa.* —

Plantacyie, które to miasto zupełnie ogrodem pięknym opasały iuż są bliskie ukończenia; nayws wspanialsza ich iest część co teraz około niey robią pod Zamkiem, z któréy widok tak zaymuiący, że panuiąc nad całem miastem, Wisłą i iey okolicami, może się liczyć do małey liczby tych widoków, za któremi podróżuiący ubiegaią się po całey Europie, a Malarze, Poeci i Kochankowie czuli, umieią ie w romansach tylko i w poezyi oddawać. Tu sama natura naybogatszy i pełny malowniczych obrazów Widok, w naturalnych wiosny kolorach wystawia, z tego powodu czytałem na Plantacyiach (o których mówię) wiersz, który ieżeli JP. Redator sądzi bydź wartem umieszczenia w swoiey Gazecie, to proszę go umieścić, iest on dowodem szacunku mieszkańców Krakowa dla Rządu, iak równie dla Wykonawcy tego cudnie pięknego dzieła:

DO

JW. FLORYANA STRASZEWSKIEGO,

Kawalera Orderu S. Stanisława, Członka Komitetu upięknienia Miasta.

Magnus ab integro secalorum nascitur ordo.
Virgili.

Tému, co był autorem, upięknień w tem mieście
Mieszkańcy! hołd wdzięczności, wszyscy tutay nieście,
Zachwyceni, czaruiącym widokiem z Wawelu,
Umieymy cenić pracę, co iest warta, celu
Czynny Rządzie! Ciębie sława w potomności czeka,
Za to dzieło, skończone, przez wybór Człowieka,
Co dowiódł że z miłości kraiu, nieobłudney,
Niemasz do wykonania, żadney pracy trudney.
Na lutni Apollina, kto miley przygrywa,
Niech na Twoią pochwałę, piękne Muzy wzywa,
Ja nie będąc Poetą, na lutni źle brzęczę,
Lecz za wdzięczne uczucia, Krakowianów ręczę.

Krakowianin.

Z Warszawy d. 30 *Kwietnia.*

Kurs Listow Zastawnych.
Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.
Za Sto złotych w Listach Zastawnych
bez 1go Kuponu białych.

Przedaiący żądaią .	zł. 81	gr. —	
Kupuiący ofiaruią	— 80	— 15	
Istotnie przedano	— 80	— 20	

W Warszawie dnia 30 Kwietnia 1827 r.
F. H. *Schaber* S. G. K. W.

Wyiątki z listów Polaka podróżuiącego za granicą w celach naukowych.

Z Wiednia w Lipcu 1826

„Z początkiem pogody wiosenney zacząłem zwiedzać fabryki rządowe, częścią w obrębie lub pobliskości Wiednia, częścią też odle-

głe, a mianowicie fabryki chemiczne tak kwasów, iako też soli i niedokwasów, i fabrykę porcellany celuiącą nad inne tego rodzaiu w sztuce emalierskiey, fabrykę smalty w Schlögelmühle na granicy Styryi, fabrykę zwierciadeł w Neuhaus, tudzież fabrykę materyy wełnianych, i w tey farbiernią, w Lintz. Zakłady te wszystkie tak co do położenia swego iako też administracyi, stoią na bardzo nizkim stopniu, i są dowodem tych niezaprzeczonych prawd w ekonomii polityczney: że Rząd naygorszym zawsze iest fabrykantem, i że ilością tylko kapitałów utrzymuiąc te kosztowne zakłady, prawdziwą staie się tamą dla przemysłu ogólnego. Przytaczałem tu naczelnikom fabryk postępowanie w tey mierze naszego Rządu: zakładał on przed lat dziesiątkiem koleią fabryki tych wyrobów, na które się prywatny przemysł z trudnością odważał; — lecz zwolna, w miarę postępu industryi, opuszczał zakłady, które tylko do początkowego zachęcenia posłużyć miały.

„ Niektóre fabryki rządowe są tu, iakby umyślnie umieszczone w mieyscach zbyt odległych od materyałów surowych, których zakupowanie i sprowadzanie, wraz z opłatą mnóstwą niepotrzebnych urzędników i rozdrobnioney kontrolli, cenę wyrobów niezmiernie podwyższa, i wydoskonaleniu ich w miarę nowych wynalazków przeszkadza. Konkurencyi z zakładami podobnemi prywatnych zą granicą, nie mogą wytrzymać te rękodzielnie, i od upadku nieochybnego ratuią się iedynie zakazem przywozu. Dosyć na dowód tego powiedzieć: iż fabryka smalty, pomiędzy niedostępnemi prawie skałami położona, nayważnieyszy artykuł, iakim iest dla niey drzewo, o 3 mile zakupować, rudę zaś kobaltową z Schmelnitz w Węgrzech o 30 mil sprowadzać, — wyrob swóy do Czech północnych do otaxowania, a ztamtąd do składu w Wiedniu odsyłać musi; fabryka zaś materyy wełnianych w Lintz zatrudnia przeszło 6000 osób tak wewnątrz iako też zewnątrz swoiego obrębu, używaiąc do tego machin ieszcze za Maryi Teresy sprowadzonych (prócz kilku warsztatów tkackich na Jaequarda urządzonych), i siłą ludzką poruszanych, — niepomna na to, iż z nayiększą korzyścią i oszczędnością kosztów, pod murami iey płynącego użyćby mogła Dunaiu. Fabryka ta, przez upadek ogolny handlu, a szczególniey też zakład fabryki dywanów w Warszawie, żadnego zysku Rządowi nie przynosi. Na zapytanie, dla czegoby stosownych środków do polepszenia iey nie użyto? odpowiedziano mi: iż Rząd nie chce utracić kapitału dawniey na machiny wyłożonego, — powtóre chroni się przedsiębrania środków, któreby byt tey fabryki polepszyć, tyle zaś ludzi zatrudnionych o utratę zarobku przyprawić mogły. Przyczyna ta, iak z iedney strony ma pozór moralny, tak z drugiey sprzeciwia się dobru ogólnemu kraiu. Nie wiem iednak, czemby się naygorsze gospodarstwo z materyałem opałowym, tak do źle urządzonych suszarni i farbierni, iako też brak poprawy, a powiększey części brak machin do appretury służących, usprawiedlić dały.

„ W ciągu tey exkursyi, prócz wielu garbarni, z których Withoffera w Maria Zell, iako naylepiey urządzoną, zwiedziłem liczne fabryki prywatne wyrobów żelaznych i stalowych pomiędzy Maria Zell i miastem Steyer będące. Przestrzeń ta licząca mnóstwo tego rodzaiu zakładów, Eisenwurz nazwana, dostarcza swych wyrobów całym prawie Niemcom a nawet Francyi i Anglii, która co do stali naturalney, Mockstahl nazwaney, nigdy konkurencyi z nią wytrzymać zapewne nie zdoła; gatunek bowiem rudy

iaki tu posiadaią (Spatheisenstein) iest powodem, iż im mniey zadaią sobie pracy do otrzymania czystego żelaza, tem lepszą stal, a zatem i taniey produkuią. Niegdyś rolnicy prawie wszyscy naszego kraiu używali narzędzi ztąd sprowadzonych, iako naytańszych i naylepszych.

„W Austryi wyższey, w okolicy miasteczka Mölck, a w szczególności we wsi Losdorf o ½ mili od miasta odległey, sławney z uprawy szafranu, który na jarmarkach w Krems (nad Dunaiem) nad szafran wschodni kupcy przekładaią, przypatrzyłem się uprawie tey ważney rośliny. Ilość dosyć znaczną cebul zamówiłem, i te w Lipcu roku przyszłego wraz z opisem dokładnym tam używaney manipulacyi, prześlę ci do rozplemienia. Udania się podobney proby w kraiu naszym prawie iestem pewny, — raz bacząc na warunki do tey uprawy potrzebne, drugi raz na doświadczenia, lubo w małey ilości, przez W. Kamińskiego, Aptekarza robiono, a które pomyślnym skutkiem uwieńczone miałem sposobność widzenia w Starey Częstochowie.

„Zwiedziłem również fabryki i drukarnie kartonów w Atzgersdof przy Wiedniu i w Neukirchen, gdzie się także znayduie sławna fabryka śrub do drzewa machiną wyrabianych. Zakład ten podług zdania znawców przynosi Austryi ze wszystkich patentowanych naywięcey pożytku. Obie te poprzednie fabryki drukuią karton tak za pomocą walców, iako też form ręcznych; mechanizmowi tylko roboty tey, nie zaś przygotowaniu farb do niey (w sekrecie trzymanych) przypatrzyć się mogłem. Fabryk kilka papieru, a szczególniey przy Biebermannsdorf dobrze urządzona, młyny do kraiania i mielenia drzew farbierskich braci Robert w Himburgu, tudzież fabryka mosiądzu i wyrobów z niego, iako też miedzi braci Rosthorn (Anglików) w Oed nad rzeką Pisting, i przędzalnia, za pomocą machiny, lnu i konopi, wynaleziona i urządzona przez P. Girard w Hirtenbergu pod Bauden, zwróciły moię uwagę. Ostatnia, pomimo dowcipnego bardzo urządzenia, iest bardzo mało czynną, co zapewne niedosyć dobrey administracyi iey, a nadewszystko umieszczeniu w mieyscu, gdzie trudności wielkie tak w znalezieniu o kilka mil robotnika (położona iest bowiem wśród licznych fabryk iako też wprowadzaniu lnu i konopi z Morawii i napowrót odsyłanu przędzy do iey wytkania zachodzą, — a zatem brakowi znaiomości stosunków handlowych dla przedsiębiercy koniecznych, nie zaś niedoskonałości machiny przypisać należy. Mówiono mi tu, że dowcipny tworca tey machiny (P. Girard) wszedł w obowiązki u naszego Rządu.

„Zwiedziwszy tym sposobem w różnych kierunkach różne mieysca ważnieysze przemysłowe Austryi właściwey, powróciłem do Wiednia, i tu poznawszy kilka fabryk chemicznych prywatnych i po trzykroć zbiór techniczny Następcy tronu Arcy-Xięcia Ferdynanda, przez P. Keesz ułożony, przypatrywałem się ieszcze pracom w fabryce P. Jauernig, uprzywileiowanego garbarza.

„Za dni kilka puszczam się do Węgier. Ten kray, chociaż sąsiedni, iest dla nas Polaków pod wielu względami prawie terra incognita. Z niey to oczekuy przyszłego listu odemnie.

Z Prezburga w Październiku 1826.

"Na drodze z Wiednia do Węgier zwiedziłem w Hainburgu fabrykę tabaki i tytuniu, iedyną na rozległe Państwo Austryackie. Co do manipulacyi i administracyi zasługuie ona na też same uwagi co i powyższe fabryki rządowe. Ztąd przez Prezburg

przybyłem do. Keszthely, piękney wsi Hrabiego Festetics, nad jeziorem Platten położoney. Zwiedziłem tam piękny przez niego założony i uposażony Instytut razem agronomiczny i weterynaryi, za naylepszy w Węgrzech uznany. Na szczególnieyszą tu zasługuie uwagę gabinet liczny i kosztowny wszystkich dotąd tak w kraiu iako i zagranicą znaiomych narzędzi rolniczych, tudzież zbiór nasion gospodarskich, a pomiędzy temi pierwszy raz przezemnie widziany owies ozimy, który tu z wielką korzyścią iest uprawiany (1). Widziałem tu także w bliskości znaleziony i od lat 9 zapomniany dół (silon), 100 korcy Węgierskich owsa obeymuiący, z którego zaledwie 7 korcy z wierzchu przez wpływ wilgoci zepsute było. Podobne zachowywanie zboża w gruncie gliniastym na wzgórzach iest w Węgrzech pospolite. Doły te są czworograniaste, u dołu szerokie, a u góry zaledwie 9 stòp kw: otworu maiące, które przed zsypaniem weń zboża słomą wypalaią, a po zapełnieniu, słomą, deskami i nakoniec ziemią przykładaią.

"W Peszcie i Budzie, procz zbiorów naukowych, niektórych fabryk, kąpieli naturalnych ciepłych, i osobliwości, pomiędzy którerni budowa teatru zaymuiącego 2000 sążni kw: Wiedeńskich na szczególnieyszą uwagę zasługuie, tudzież w Muzeum narodowem zbioru technicznego z 3000 przeszło numerów składaiącego się (2); — miałem sposobność przeyrzeć rapporta złożone na rozkaz Następcy tronu ze wszystkich stolic (komitatów) w Kancellaryi Węgierskiey. Rapporta te zawieraią w sobie spisy wszystkich bogactw naturalnych każdey okolicy, tudzież zatrudnienia techniczne iey mieszkańców, wraz z opisem mniey więcey dokładnym manipulacyi, iakiey w przetwarzaniu płodów surowych używaią. Z tych przekonałem się, iż cały przemysł cząstkowy, szczególniey też w sztuce barwienia, robienia mydła i hodowania iedwabników, znayduie się w ręku Illiryyczyków, Serbów i Wołochów. Robotami temi wszystkiemi wyłącznie trudni się płeć żeńska, do którey tu utrzymanie i wyżywienie prawie swych małżonków należy. Większa więc wiadomość i zręczność w wykonaniu licznych nadto robot, domowemi nazwanych, stanowi wartość ich posagową, którą każda w szczególności stara się powiększyć i współubiegać się w tym przez się szlachetnym zawodzie. Sposoby, iakich szczególniey używaią w barwieniu rzeczy wełnianych, tak co do materyałów iako też manipulacyi, są zupełnie różne od tych, które w sztuce farbierskiey są znaiome, i często daleko prostsze i lepsze, czego dowodzi żywość i łatwość kolorów, iakiemi ich dywany i fartuchy się odznaczaią. Sposoby te, iako też używane w garbarstwie domowem, wypisałem: chciałem się nawet o niektórych z nich, iako też o hodowaniu iedwabników naocznie przekonać, — do czego bytność moia w niektórych stolicach, a szczególniey

(1) *Nadesłanie tego nasienia, które z owsa pospolitęgo otrzymano przez kilkoletnie doświadczenia, tudzież ieden exemplarz ryby w tem tylko iezior ze znayduiącey się, Fàgus nazwaney, dla gabinetu zoologicznego Warszawskiego, iest mi przyrzeczone przez iednego z kustoszów narodowego Muzeum w Peszcie.*

(2) *Zbiór ten iest tenże sam, o którym P. Keesz wspomina w dziele swoim: "Darstellung des Fabriks-und Gewerbs-Wesens" etc. w przedmowie, i zakupiony został wraz z tem dziełem za 22,000 złotych Ryńskich.*

też w Bannatach i na Wołoszczyźnie, koniecznie była potrzebną; lecz spóźniona pora roku, a nadewszystko wielka ieszcze odległość od Francyi, do którey za zimę pośpieszę, wstrzymały mnie od tego przedsięwzięcia.

"Przestać więc musiałem na zwiedzeniu niezbyt odległych okolic tey stolicy, zwłaszcza też wsi Ertschin o 4 mile powyżey Dunaiu położoney, posiadłości Barona Lille, gdzie, prócz wielu roślin gospodarskich użytecznych, od lat 14 uprawa roślin farbierskich, iako to: Krappu (Rubia tinctorum), urzetu siniło (Isatis tinctoria) tudzież lnu, konopi i rzepaku (na oley) istnie. Gospodarstwo to przemysłowe na znaczną dosyć skalę iest prowadzone: dostarcza bowiem rocznie przeszło 300 centnarów mielonego krappu, ilość bardzo znaczną w barwieniu niebieskiem używanego wa d; tudzież, z 6260 mac Prezburgskich nasienia oleiu, za pomocą 8miu stęp klinowych wytłaczanego; prócz tego znaczną ilość spirytusu, częścią ze zboża, częścią z kukurydzy i buraków białych.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Z Paryża d. 24 Kwietnia.

W Niedzielę w wieczór były ostatni raz w tym roku zabawy i gry w pokoiach Królewskich. Uważano, iż pomiędzy wielu osobami, które na tę wieczorną zabawę szczególniey zaproszonemi były, znaydowało się wiele członków strony oppozycyiney w obu Izbach.

W Piątek miał Xżę San Carlos osobne posłuchanie u Króla, w Sobotę Duński Budowniczy Beny Schlik złożył J. K. Mci plan zakładney podziemney drogi pod Tamizą w Londynie, a w Poniedziałek P. Brissaut, dyrektor Akademii Francuzkiey, doniósł J. K. Mci o obraniu nowym członkiem P. Royer-Collard.

Gwardyia narodowa i mieszkańcy Paryża spodziewali się, iż wielki przegląd gwardyi narodowey odbędzie się na polu Marsowem; teraz atoli dowiaduiemy się, iż nastąpi na dziedzińcu Tuilleries, gdzie zaszczupłe iest mieysce dla widzów.

Pełno teraz wychodzi tu wierszów i satyr przeciw upadłey ustawie o drukach, równie iak w roku zeszłym o upadłey ustawie o pierworodzeństwie.

Przybyła tu Lordowa Cochrane.

Gazeta Liońska donosi o bankructwie na 6 mill. Fr. w miasteczku Chatillon nad Sekwaną.

W nocy z dnia 14 na 15 b. m. spaliła się w Bordeaux rafineryia cukru P. Soulié Joncas i kompanii. Zaledwo potrafiono od ognia obronić pobliskie domy. Cały ten zakład zaręczony był przez ogniowe towarzystwo za 750,000 Fr.

Biskup z Bayeux, X. Duperier, 81 lat maiący, który niedawno dysponował na śmierć Xcia Rochefoucault, został w Wielką Niedzielę przy Mszy S. paraliżem tknięty i nazaiutrz umarł.

Król Pruski rozkazał Posłowi tu swemu, Baronowi Werther i Baronowi Humbold zakupić kosztowny zbior starożytności Egipskich od P. Passalacqua.

Z Barcellony pod dniem 14 b. m. piszą: Buntownicy pokazali się na nowo pod Ripoll i znowu ogarnęła wszystkich trwoga. Goniec, który zawiózł do Madrytu wiadomość o tym buncie powrócił ztamtąd z listem do Jenerała Manso, i zaraz rozeszła się wieść, że temu Jenerałowi dano dowodztwo nad szczupłą liczbą woyska, którey użyć ieszcze można przeciw buntownikom. — Dziennik Odgłos wyraża: W Hiszpanii lękaią się wybuchnienia okropney rewolucyi która trudno będzie przytłumić.

Z Madrytu d. 12 Kwietnia.

Wszystko co się tyczy woyska nad Tagiem, iako też przyczyna przybycia tu ztamąd kilkunastu officerów, pokrywa taiemnica. Wiemy tylko, iż niektóre korpusy odebrały rozkaz bycia w gotowości na pierwszy znak do drogi. Stoiąca w Estramadurze jazda i piechota uda się do Truxillo, a stoiące osadą w Talavera pułki idą do Puente del Obispo. Mimo zaburzeń w Katalonii, Arragonii i Walencyi znayduiące się w tych prowincyiach woyska maią także poyść nad Tag. W piątym pułku lekkiey piechoty odkryto, iak mówią plan zbiegowstwa, i Pułkownik iego powołany został do Madrytu dla zdania sprawy o swoim postępowaniu. Jenerał Longa mianowany został Jenerałem kapitanem w Walencyi w mieysce Odonella, który udaie się do Walladolidy. Od 15 Marca nie weszło do kassy jeneralnego Intendenta woyska iak 800,000 realów i dla wypłaty woyska rozpisano pobór na miasta w Kastylii. — Zaburzenia w Arragonii (iak Dziennik handlowy pisze) są rownie wielkie iak w Katalonii. Wszędzie widać uzbroionych włościan pod znakiem Karola V., którego Królem wykrzykniono. Słychać nawet, że dowodca Francuzkich w Jaca żądał posiłków, ponieważ buntownicy maią zamysł uzyskania warownego mieysca, ażeby z niego działaniami swemi kierować mogli, i ponieważ straże ich pokazały się iuż pod murami tey twierdzy.

Dnia 18 b. m. Margr. Chaves i wuy iego Silveira przybydź mieli do Jrun, zkąd odwiezionemi będą do granicy Francuzkiey.

Postąpienie naprzód woysk Hiszpańskich zrządziło zbliżenie się woyska Angielskiego nad granicę, tak, iż teraz oba stoią na przeciwko siebie, ale nie w nieprzyiacielskiey postawie.

Wybierane podatki na ubranie i uzbroienie ochotników Królewskich dochodzi rocznie do 22 1/2 mill. franków, a pobór policyi do 15 mill. cały zaś dochód kraiowy wynosi do 200 mill. franków.

Z Lizbony d. 7 Kwietnia.

Rocznica urodzin Królowey Donna Maryi II obchodzona tu była dnia 4 Kwietnia z zwykłemi uroczystościami.

Ustawa względem zaciągnienia nowey pożyczki została urzędownie ogłoszoną.

Woienny Portugalski bryg Constancia, który z Rio-Janeiro dnia 1 Lutego odpłynął, przybył tu dnia 3 b. m. Powrócili na nim Doktór Abrantes i Don Castro, radca i deputowany. Pierwsza deputacyia składaiąca się z Xcia Lafoens i Arcybiskupa Lacedomon, która powrociła tu na okręcie Orfeusz dnia 4go miała bydź od Cesarza zimno przyiętą, gdyż iak mówią radziła utrzymanie w Portugalii na wzor Hiszpanii absolutnego rządu. Przeciwnie Doktor Abrantes, iako znany z przywiązania do konstytucyi był od tego Monarchy łaskawie przyięty. Zdaie się iednak, iż popadł w niełaskę u Rejentki, gdyż popierwszym posłuchaniu nie znaydował się więcey w pałacu; sądzą nawet, iż otrzyma rozkaz do wyiechania do Londynu na Sekretarza poselstwa.

Mamy doniesienia z Chaves pod dniem 1 a z Elvas dnia 4 Kwietnia, że z wewnątrz kraiu przybyło więcey woyska Hiszpańskiego i ammunicyi na granice nasze.

Dnia 3go odiechał ztad do Madrytu Poseł Hiszpański, Hr. Casa-Flores.

Z Londynu d. 21 Kwietnia.

Wczoray P. Cannig i Margr. Anglesea mieli posłuchania u Króla; pierwszego odwiedzili potem pozostali na swoich stopniach

Ministrowie, a P. Peel Xżę Rutland, Hr. Bathurst, Lord Londonderry i wiele innych znakomitych mężów, który miał potem, wraz z P. Goulburn naradę z Mowcą Izby niższey. — Wczoray także P. Robinson złożył J. K. Mci pieczęć Lorda Kanclerza. — Mieszkańcy Westminsteru zamyślaią podać J. K. Mci adres podziękowania za mianowanie P. Canninga pierwszym Ministrem, i powszechnie wszyscy chwalą postąpienie J. K. Mci względem nowego Ministerium, lubo ieszcze nie iest uzupełnione. — Goniec zaprzecza twierdzeniu wielu gazet, iakoby naczelne dowództwo woyska proponowanem było Xciu Kambridgi, owszem woysko ták ma bydź zarządzanem, iak było przed ustanowieniem jeneralissima. Niesłusznie (wyraża taż Gazeta) zarzucaią P. Canning powolność w postępowaniu. Osadzenie 5 do 6 mieysc w gabinecie nieiest tak łatwem iak przyięcie 5 lub 6 służących. — Dnia 18 dał P. Canning wielki obiad, na którym znaydowali się Xżę Klarencyi, Hr. Harrowby, Lord Bexley, P. Copley, P. Robinson, P. Huskisson, Lord Granville, P. Wynn, Lord Palmerston, Lord Howard de Walden, PP. Monatcharles, Clanricarde, Cockburn, Haries, Planta i Croker.

W Seaford został znowu P. Canning iednomyślnie członkiem parlamentowym obrany. Pochodzi on z dawney, ale nie wysokiego rodu Irlandskiey rodziny. Starsza odnoga rodziny Canninga, od którey iednak teraźnieyszy Minister nie pochodzi, ma przydomek Gervagh i w r. przeszłym otrzymała tytuł Parów Irladskich. Oyciec rzeczonego Ministra opuścił w młodości Irlandyią i ożenił się w Anglii z młodą piękną i rozumną dziewczeną, ale nie bogatą, przez co ściągnął na siebie nienawiść rodziny, i utrzymywać się musiał z 150 Fs. i adwokacyi, która mu podobno tyleż nie przynosiła. Pisał polityczne pisma i w niedostatku na końcu wiersze i umarł z zgryzoty dnia 11 Kwietnia 1771 po urodzeniu mu się syna (teraźnieyszego Ministra). Matka nie maiąc sposobu do życia, oddała syna rodzinie iego, a sama zaciągnęła się do teatru. Ten dostawszy się do swey rodziny, otrzymał przyzwoite wychowanie. Canning pamiętał o potrzebach swey matki aż do śmierci, która dopiero przed kilku tygodniami umarła. Po odebraniu sobie życia przez Castlerega mianował Król P. Canning na iego mieysce Ministrem. Na pierwszem posłuchaniu, które miał, wyraził Monarcha życzenie, aby utrzymywał systema swego poprzednika. "Nayiaśnieyszy Panie (odpowiedział) to iest rzecz trudna, bo on sobie garło poderznął!,,

Zdrowie Hr. Liwerpool polepszyło się w dniach ostatnich do tego stopnia, że iuż może z swoim prywatnym sekretarzem pracować.

Mówią, iż P. Bagot uda się z poselstwa z Hagi na poselstwo do Peterzburga.

Odpływaiący z Falmutu do Vera-Cruz statek pocztowy zabrać ma wiele ważnych pism od Mexykańskiego Ministra Camacho, który teraz bawi w Paryżu. Rząd Francuzki prawie iuż uznał Rzpltą Mexykańską.

Przed kilku tygodniami z zwierzętarni w Nottinghamshire uciekł tygris i wiele owiec podusił; dzierżawcy okoliczni złożyli więc znaczną summę pieniędzy w nagrodę kto go zabiie, poczem wyruszyli przeciw niemu silni ludzie i nakoniec go zastrzelili.

Listy z Sincapore donoszą z Batawii, że PP. Vienne de Grave i Dosee, tameczni radcy rządowi, chcieli Wielkorządcę Hr. Dubus złożyć z urzędu, lecz ten na mocy swey instrukcyi odesłał ich do Hollandyi.

Dnia 16 b. m. przepłynął około Dowru

przeznaczony od związku przyiaciół Greków dla Lorda Cochrane parowy okręt.

Na wyspie Jezus (Isle Jesus) wydarzył się niedawno następuiący wypadek: Pewna tameczna gospodyni domu rozkazała swey służącey włożyć do gotuiącego się w kotle rosołu główkę kapusty, nie kazawszy, takowey iak się zwykle czyni przekroić, poczem udała się do kościoła, a wróciwszy zastaie troie swoich dzieci bez duszy! Rozpaczaiąca bada służącą i dowiaduie się, że ta dała dzieciom nieco gotuiącego się rosołu, poczem niebawnie wpadły w konwulsyie i zakończyły życie. Biedna matka nalega na służącą, aby iadła ten rosuł; dziewczyna będąc przekonaną o swey niewinności, czyni zadosyć woli swey Pani. Po małey chwili ta nieszczęśliwa dostaie także konwulsyi i u nóg Pani w naywiększych boleściach skończyła życie. Przekonano się zatem, że nic innego nie było przyczyną tego nieszczęścia, iak tylko znayduiąca się w rosole główka kapusty; rozkraiano ią niebawnie i znaleziono w niey iadowitego gada podobnego do węża!

Z Bruxelli d. 22 Kwietnia.

Gdy niedawno Xżę Bernard Weymarski powrócił do Gandawy, znalazł ulice, przez które iechać musiał na swoie przyięcie przystroione, a w wieczór zostało miasto oświecone.

Dnia 19 b. m. należący żołnierze do ochotniczego batalionu do służby osadniczey zgromadziwszy się w Harlem, odpłynęli na kupieckim okręcie do Jawy.

Onegday udzielona została Izbie drugiey Stanów jeneralnych umowa z wolnem miastem Bremen zawarta dnia 18 Listopada, znosząca zwaiemną opłatę między Niderlandami i tem miastem od przenoszenia się. Zatwierdzenia iey wymienione zostały dnia 12 Marca. Daley złożony teyże Izbie został proiekt do Kodexu kryminalnego; lecz dopiero na przyszłych posiedzeniach będzie roztrząsany.

Z Strazburga d. 21 Kwietnia.

Wczoray w wieczór zwykle spokoyne miasto nasze wystawiało wszędzie nayżywszy widok. Rozdanie Gazet zawieraiących pamiętne na zawsze rozporządzenie Królewskie z dnia 17 Kwietnia (cofnienie ustawy względem druków) nastąpiło nad zapadnieniem nocy, i lubo nikt niespodziewał się tak pomyślney wiadomości, oświecenia iednak w wielu częściach miasta okazywały radość publiczną. Między godziną 9 i 10 w wieczór kilka set osób przy pochodniach przebiegało ulice i wykrzykiwało: niech żyie Krol! niech żyie wolność druku! Na rynku ogrodniczym po spaleniu kilku faierwerkowych sztuk cała ta wykrzykuiąca kupa rozeszła się spokoynie do domów.

Z Sztokolmu d. 20 Kwietnia.

Król dozwolił Jenerałowi Majorowi Camps na założenie pił do rznięcia drzewą w Nortbotem 129,184 beczek przestrzeni lasu, mało dotąd użytecznego.

Prawie w wszystkich miastach Szwecyi rozdawana teraz iest kosztem towarzystw raz w tygodniu ubogim bezpłatnie zupa Rumfordzka, albo iak ią tu nazywaią Heilborna.

Podług doniesień z Londynu Porucznik Eriasons czynił dnia 29 Marca w obecności kilkunastu znakomitych mechaników i inżynierów z wynalezioną przez siebie machiną do wyciągania wody doświadczenia, którą wszyscy pochwalili, i Mexykańskie kopalniane towarzystwo zamówiło zaraz kilka takich machin.

Wieść o zakazie pędzenia wodki upadła i cena iey znowu się zniżyła.

DODATEK
DO Nru 37.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 9 MAJA 1827 ROKU we SRODĘ.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na O° Raumira.

Dzień godzina	Barometr zreduk: na O° R.	Therm: czyli stopień zim i ciepła	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
May	cali lin:	stopnie	stop:			
god: 7	27 4, 214	+ 10.7	81	żaden	Pogoda z Chmur:	
12	„ 4, 000	+ 18.1	64	Połn: Za: średni	„	
5. 3	„ 3, 573	+ 20.4	53	„ „	„	o go: 4 deszcz.
9	„ 4, 032	+ 11.4	81	„ słaby	Chmury	
7	27 3, 482	+ 12.6	79	Połud: Ws: słaby	Pogoda z Chmur:	
6. 12	„ 2, 798	+ 20.1	56	„ „	„	o go: 1 deszcz.
3	„ 1, 9 3	+ 20.5	55	Połn: Za: mocny	„	
9	„ 2, 215	+ 13.5	71	„ słaby	„	
7	27 0, 541	+ 14.1	72	Południo: średni	Chmury	o go. 9 1/4 deszcz.
7. 12	„ 0, 992	+ 16.0	69	Połud: Za: mocny	Pochmurno	Deszcz.
3	„ 1, 352	+ 12.8	75	„ „	„	Deszcz.
9	„ 2, 417	+ 10.4	79	Połud: Za: mocny	„	

J. Steczkowski, Zast: A. O.

— *Z Krakowa.* —

Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Podaie do wiadomości, iż JP. Ferdynand Koisiewicz, Magister Oboyga Praw, po uskutecznionych trzech ścisłych z nauk prawa examinach, po rozwiązaniu na piśmie zapytań z siedmiu części Nauk prawnych sobie zadanych i po odbytey dnia 30 Kwietnia b. r. zaszczytnie publiczney dyspucie, otrzymał Stopień Oboyga Praw Doktora.

W Krakowie dnia 4 Maia 1827 roku.

Adam *Krzyżanowski*
Dziekan Wydziału prawa.

Z Wiednia d. 23 Kwietnia.

Jey Cesarzowicowska Mość Arcy-Xiężna Henryka, Małżonka Jego Cesarzowicowskiey Mości, Arcy-Xięcia Karola, powiła

szczęśliwie onegday dnia 21 b. m. w kwadrans po 12 godzinie z południa Arcy-Xięcia.

Wczoray dnia 22 t. m. w południe w domu Arcy-Xięcia Karola nastąpił chrzest nowo narodzonego Arcy-Xięcia, w obecności NN. Cesarstwa, wszystkich znayduiących się tu Arcy-Xiążąt, ArcyXiężniczek i Xięcia Reichstadzkiego.

Oycem Chrzestnym był Jego Cesarzowicowska Mość Franciszek Karol; Xiążę Biskup Wiedeński sprawował obrzęd chrztu, na którym nowo urodzony Arcy-Xiążę otrzymał imiona: Wilhelm, Franciszek, Karol.

Jego Ces. Król. Mość naywyższem Swoiem postanowieniem z dnia 13 Kwietnia r. b. raczył nayłaskawiey mianować Biskupa Tarnowskiego Grzegorza Zieglera, Biskupem w Lincu.

Od brzegów niższey Elby d. 28 Kwietnia.

Dnia 23 w Hanowerze obchodzona była rocznica urodzin Króla z wielką uroczystością. Gdy przeznaczony powiat od Królestwa Hanowerskiego i wolnego miasta Bremy na port, nie może bydź pozbawiony woyskowey obrony przeciw zewnętrzney napaści, przeto Hanower przyiął na siebie iego obronę.

Okręt Charles, Kapitana Bryant, z Tryjestu do Brazylii przeznaczony, napadniony został dnia 12 Marca przez Hiszpańską galerę, którą szczupła liczba iego ludu, bo składała się tylko z 5 ludzi i chłopca i nie maiąca inney broni nad dwie piki, pałkę i nieco małey strzelby, gdy był zachaczony, broniła się przeszło godzinę i odparła.

Przeznaczony do Londynu Poseł Duński: Hr. Karol Moltke, przybył do Hamburga, i dziś na parowym pocztowym statku na mieysce swoiego przeznaczenia odpłynie.

Z Stambułu d. 10 Kwietnia.

(Z Dostrzegacza Austryiackego.)

Pierwszy oddział flotty Porty, składaiący się z 15 okrętów różney wielkości, odpłynął dnia 3 b. m. pod rozkazami Riala-Bey (trzecim Admirałem) do Gallipoli, gdzie nabrać ma sucharów, inney żywności i prochu. Drugi oddział pod rozkazami Seraskiera flotty, Tahir Baszy, odpłynie ztąd po świętach Bairam. Nowy oddział regularnych woysk około 1600 ludzi wynoszący, wyruszył także ztąd niedawno do Laryssy.

W końcu zeszłego miesiąca przybyli tu nowi Serwiiańscy deputowani, dla zluzowania dotąd tu bawiących. Przez nich nadeszła wiadomość o śmierci Biskupa Belgradzkiego, którą Patryarcha Grecki Porcie udzielił i zażądał iey rozkazów względem mianowania iego następcy.

Podług ostatnich doniesień z Smirny pod dniem 4 b. m. Reszyd Basza utrzymywał swoie stanowisko przed Atenami przeciw cząstkowem napadom Greków, nie powiodło mu się iednak dotąd wyprzeć ich z okopów nad Piraeus i w Phalerus. Nędza w Akropolis z większa się codziennie, równie iak choroby osady. Jak dalece powiodło się usiłowaniom Lorda Cochrane i Jenerała Church zagodzić wasnię pomiędzy obiema narodowemi zgromadzeniami w Hermione i Eginie, niema wiadomości. Naynowszy 36 Nmer powszechney Gazety Greckiey pod dniem 24 Marca, który tu przez Smirnę nadszedł, nic o tem nie zmiankuie.

Z Mnchen d 26 Kwietnia

N. Krol prezydował dziś w Radzie stanu. N. Królowa nasza opuściła wczoray o godzinie 11 przed południem stolicę, udaiąc się do Altenburga, teraźnieyszey rezydencyi iey Xiążęcey Rodziny. J. K. M. odiedzie dziś po południu do Rzymu.

Dnia 7 Maia 1827 r.

Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł. gr.	2. Zł. gr.	3. Zł. gr.	4. Zł. gr.
— Pszenicy	12 —	11 —	10 15	9 —
— Żyta	10 15	9 —	8 —	7 24
— Jęczmienia	8 —	7 15	7 —	6 24
— Grochu	13 —	12 —	11 —	10 20
— Owsa	7 —	6 15	6 —	5 26
— Jagieł	19 —	18 —	17 15	15 —
— Rzepaku	— —	— —	— —	— —

LOTERYIA KRAIOWA.

W 241 Ciągnieniu dnia 9go Maja r. 1827 w przytomności Osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

32. 12. 83. 7. 44.

Przyszłe 242 Ciągnienie dnia 16go Maja 1827 r. przypada.

DONIESIENIE LOTERYYNE.

DNIA 16 MAJA r. b. odbędzie się w Wiedniu Główne Ciągnienie Loteryi na HAMERNIE i HUTY ŻELAZNE w St. Lorenzen pod Steyermarkiem sytuowane, oprócz tychże HAMERNI, za które odstępnego 200,000 Ryńskich przeznaczono, Lotteryia ta obeymuie ieszcze Wielki DOM w MIEŚCIE GRATZ, PIĘKNY SERWIS i BRYLLANTOWY DAMSKI STROY, oraz 13,055 Trefferów wygrywaiących kwoty pieniężne w ogólney Summie 434,110; biorącemu razem 10 Losów, ieden gratis udziela się. Losów po 10 R. Walutą czyli 18 złp. dostać można aż do chwili Ciągnienia w Kantorze J. Louis, gdzie także bilety na Loteryią Klassyczną Berlińską i Warszawską są do nabycia.

DONIESIENIA.

Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi &c.

Ninieyszem podaie do publiczney wiadomości, iż w dniu 16 Maia r. b. odbywać się będzie w Biórach Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi o godzinie 10 ranney publiczna licytacyia wydzierżawienia trawy i koniczyny na Płantacyiach około miasta będących w różnych przedziałach, gdzie każden przedział odddzielnie wedle odczytać się maiących przy licytacyi warunków za gotową zaraz zapłatę licytowany bydź może. Maiący chęć licytowania zechcą się w mieyscu i czasie wyz oznaczonym zgłosić.

W Krakowie dnia 5 Maia 1827 r.

Senator Prezyduiący,
Kucieiski.
Konwicki, Sekr: Wydz.

Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu &c.

Uwiadomia Publiczność, że z powodu nie doszłey na pierwszym terminie Licytacyi; z Rozporządzenia Senatu z dnia 1go b. m. do L. 1980 w Biórze Wydziału Dochodów Publicznych i Skarbu; dnia 14 b. m. o godzinie 4tey po południowey odbędzie się Licytacyia sześcioletniey od dnia 1go Czerwca r. b. zaczynać się maiącey Dzierżawy młynów Rządowych Krakowskich górny i dolny zwanych. — Licytacyia ta zacznie się od summy złp: 22,200 iako przez dotychczasowego Possessora dotąd płaconey. Chęć Licytowania maiący, każdy powinien będzie przed zaczęciem rzeczoney Licytacyi złożyć pro vadio dziesiątą część wspomnioney summy do pierwszego wywołania tey Licytacyi przeznaczoney to iest: złp: 2200. — O dalszych warunkach Dzierżawy tychże młynów każdego czasu w Wydziale Dochodów Publicznych dowiedzieć się można.

Grodzicki.

W Krakowie dnia 3 Maia 1827 roku.

Gadomski, S. W.

Pisarz Trybunału Iwszey Instancyi Miasta Wolnego Krakowa i Jego Okręgu, podaie do publiczney wiadomości, iż w myśl Art: 72 Prawa Seymowego o Sądach Pokoiu, na żądanie W. J. X. Wincentego Kozłowskiego Opiekuna małoletniego Józefa Kozłowskiego w wsi Bolechowicach zamieszkałego, i W. Woyciecha Skarżyńskiego przydanego Opiekuna na

przedmieściu Wesoła przy Krakowie pod L. 249 mieszkaiącego, sprzedaną będzie przez publiczną licytacyią Kamienica przy ulicy Kanonney pod L. 171 w Krakowie stoiąca, do Massy ś. p. Józefa Kalasantego Kozłowskiego należąca, a to z mocy uchwały Rady Familiyney w opiece małoletniego Józefa Kozłowskiego pod dniem 28 Października 1826 zapadłey, a przez Wysoki Trybunał Iwszey W. M. Krakowa w dniu 20 Marca 1827 zatwierdzoney. Warunki licytacyi tey tąż uchwałą Rady Familiyney obięte, są następuiące:

1) Licytacyia rozpocząć się ma od wywołania Summy szacunkowey, to iest zł. Pol: 20,233 gr. 10.

2) Chęć licytowania maiący złożyć ma na Vadium część dziesiątą Summy szacunkowey.

3) Zniżony szacunek bez nowey uchwały Rady Familiyney dziać się nie może.

4) Summa z licytacyi wyniknąć maiąca po odtrąceniu Summ hipotecznych i procentów od tych zaległych iakie się okażą, złożona będzie do Depozytu sądowego w przeciągu 14 dni.

5) Nabywca w ciągu dni ośmiu po odbytey licytacyi, złoży do Kassy główney zaległe podatki, kwit zaś z wypłaconych służyć będzie iako dowód strącenia części wylicytowanego szacunku.

6) W razie gdyby w przeciągu dni 14 kupiciel nie złożył resztuiącey Summy do Depozytu, nowa licytacyia na koszt iego ogłoszoną będzie, i wszelki niedobór iakiby się z powtórnego licytowania okazał, spadnie na niego.

Sprzedaż Kamienicy tey odbędzie się na audyencyi Trybunału Iwszey Instancyi W. M. Krakowa w domu pod L. 106 przy Ulicy Grodzkiey, za popieraniem P. Stanisława Boguńskiego pod L. 332 zamieszkałego.

Do takowey licytacyi wyznaczaią się trzy termina:

Pierwszy dnia 6 Lipca)
Drugi dnia 7 Sierpnia) Roku 1827.
Trzeci dnia 7 Września)

Wzywaią się zarazem wszyscy Wierzyciele hipoteczni Prawo rzeczowe maiący, aby pod prekluzyą na pierwszym terminie licytacyi, złożyli na audyencyi Trybunału wszystkie tytuły swych wierzytelności z wykazem mianych pretensyy i ustanowieniem Adwokata.

W Krakowie dnia 1go Maia 1827 roku.

Kuliczkowski, Pisarz Tryb.

W dniu 11 Maja 1827 r. o godzinie 9tey ranney, w Krakowie w gmachu Sukiennice zwanym, w drodze exekucyi Sądowey odbędzie się publiczna licytacyia, iako to: biórek, komód, zwierciadeł, kanap, szaf i stolików, &c. po odbytey tey licytacyi wydzierżawiony zostanie przychód z Domu na Kaźmierzu przy Krakowie pod L. 13 położonego; chęć zatym licytować maiących, podpisany na czas i mieysce oznaczone zaprasza.

W Krakowie dnia 4 Maja 1827 r. Teodor *Jaworski*, K. S.

W dniu 15 Maja r. b. 1827 o godzinie 9tey ranney, oraz dni następnych, z mocy poleceń Wys: Trybunału I. Instancyi W. M. Krakowa i iego Okręgu dd. 19 Marca r. b. Nr. 808 i 810 wyszłych, odbędzie się w domach na Piasku przy Krakowie pod L. 93 i 98 położonych, publiczna licytacyia po niegdy Jacku i Urszuli Puklizantach małżonkach pozostałych ruchomości, a mianowicie: sukien, stolarszczyzny, naczyń mosiężnych i cynowych, szkła i t. p. Chęć zatym licytowania maiących zaopatrzonych w gotowiznę, podpisany Komornik na mieysce i czas oznaczoney Publiczność zaprasza.

W Krakowie dnia 9 Maja 1827 r. Teodor *Jaworski*, K. S.

Folwark Marszowiec Erbpachtem nabyty i takim samym tytułem i prawem iest z wolney; ręki do odstąpienia, ta realność exystuie przy wsi Zielonkach 3 ćwierci mili od Miasta Krakowa z prawem propinowania z Austeryią we wsi Zielonkach, z Karczmą we wsi Troianowicach, z Karczmą na gościńcu Krasińca, z dwoma Sadzawkami zarybionemi; ktoby sobie życzył nabydź raczy się zgłosić do podpisanego przy Ulicy Swieckiey Nro 335,6 zamieszkałego. — W Krakowie dnia 28 Kwietnia 1827 r.

Paweł *Bielecki*